

เกษตรพื้นที่สูง
Highland Agriculture

จาก 'สวนสองแสน' สู่ 'โครงการหลวง'

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๒ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรชีวิตของชาวเขาที่บ้านดอยปุย ใกล้พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จึงทรงทราบว่าชาวเขานั้นปลูกฝิ่นแต่ยากจน นอกจากนั้นยังเก็บท้อพื้นเมืองขาย แม้ว่าลูกจะเล็กแต่ก็ได้เงินเท่าๆ กัน จึงให้สถานีทดลองดอยปุยค้นคว้าหาพันธุ์ท้อที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ท้อผลใหญ่หวานฉ่ำที่ทำรายได้สูงไม่แพ้ฝิ่น โดยพระราชทานเงินจำนวน ๒๐๐,๐๐๐ บาท ให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์จัดหาที่ดินสำหรับดำเนินงานวิจัยไม้ผลเขตหนาวเพิ่มเติม ซึ่งเรียกพื้นที่นี้ว่า 'สวนสองแสน' ต่อมาทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้ง 'โครงการหลวงพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขา' ขึ้น และได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ร่วมกับเงินที่มีผู้ทูลเกล้าฯ ถวายสำหรับเป็นงบประมาณดำเนินงานต่าง ๆ โดยมีหม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี เป็นผู้อำนวยการ มีเป้าหมายสำหรับการดำเนินงาน ดังนี้

๑. ช่วยชาวเขาเพื่อมนุษยธรรม
๒. ช่วยชาวไทยโดยลดการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ คือ ป่าไม้และต้นน้ำลำธาร
๓. กำจัดการปลูกฝิ่น
๔. รักษาดิน และใช้พื้นที่ให้ถูกต้อง คือ ให้ป่าอยู่ส่วนที่เป็นป่า และทำไร่ ทำสวน ในส่วนที่ควรเพาะปลูก อย่ายึดสองส่วนนี้ รุกล้ำซึ่งกันและกัน

(หน้าซ้าย) พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จเยี่ยมราษฎรชาวเขาเผ่ามูเซอ ณ หมู่บ้านผาหมี่ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๔

From Suan Songsaen to the Royal Development Projects

In 1969, King Rama IX visited the hilltribe people at Ban Doi Pui near the Bhubing Palace. He learned the people grew opium and peaches for a living, but they were still poor. He had the Doi Pui Research Station research about which varieties of peaches would grow well in the geographical conditions of the highlands, so the people would not have to grow opium. He granted Kasetsart University 200,000 Baht to buy land on which to build a winter crop research center. Later, the center was named Suan Songsaen. King Rama IX then established the Royal 'Hill-Tribe' Project and appointed Prince Bhisadej Rajani as its Director. People donated money to fund the Royal Projects initiated by King Rama IX, and He used some of it, together with his own personal funds, to initiate the Royal 'Hill-Tribe' Project. The objectives of the project are to:

1. Support the hill-tribe people.
2. Conserve and protect the environment, including the forestlands and water.
3. Prevent people from growing opium.
4. Ensure efficient land use and prevent human encroachment on wild lands.

ความร่วมมือระหว่างประเทศ

ช่วงฤดูร้อน พ.ศ. ๒๕๑๓ หม่อมเจ้าภีศเดช รัชนี เสด็จไปยังสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) เพื่อทอดพระเนตรการปลูกพืชเขตหนาวของฟาร์มผู้ไช่ชาน (Fushoushan Farm) ซึ่งเป็นหมู่บ้านบนภูเขา ต่อมาในเดือนสิงหาคม นายซุง ชิง หยุน รองผู้จัดการฟาร์มผู้ไช่ชาน เดินทางมาประเทศไทยเพื่อศึกษาสภาพพื้นที่โครงการหลวงเป็นระยะเวลา ๒ สัปดาห์ เป็นจุดเริ่มต้นของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างโครงการหลวงและไต้หวัน โดยได้ส่งพันธุ์พืชชนิดต่างๆ ได้แก่ สาลี่ ท้อ บ๊วย พลับ วอลนัต เห็ดหอม เห็ดหูหนู ตังกุย เก๊กฮวย ดอกไม้จีน และเมล็ดพันธุ์ผักชนิดต่างๆ พร้อมทั้งส่งผู้เชี่ยวชาญเดินทางมาปฏิบัติงานในโครงการหลวง จำนวน ๒-๓ นายทุกปี รวมทั้งสนับสนุนให้คณะอาจารย์ อาสาสมัคร และเจ้าหน้าที่โครงการหลวง ไปศึกษาดูงานและฝึกงานที่ฟาร์มผู้ไช่ชาน และสถานีบนภูเขาของไต้หวัน

International Collaboration

The Royal 'Hill-Tribe' Project received support from international organizations to improve the quality of life of the hill tribe people.

During the summer of 1970, Prince Bhisadej Rajani visited Taiwan to see winter crop plantation at the Fushoushan Farm, located on a hillside. Later in August of that year, the deputy director of Fushoushan Farm, Mr. Sung Ching-yun, came to Thailand for two weeks to study the geography of the Royal Project areas. Mr. Sung Ching-yun's visit marked the beginning of collaboration between Taiwan and Thailand. The Fushoushan Farm sent seeds, including Asian pear, peach, plum, persimmon, walnut, shiitake mushroom, wood ear mushroom, dong quai or female ginseng, chrysanthemum, yellow daylily, to Thailand. Each year the farm also sent 2-3 experts to monitor the winter crop plantation at the Royal Project. Experts, volunteers, and staff members from the Royal project also attended workshops at the Fushoushan Farm in Taiwan.

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ องค์การสหประชาชาติได้เห็นความสำคัญของการปลูกพืชทดแทนฝิ่นจึงให้การสนับสนุนการดำเนินงานโครงการ UN/Thai Program for Drug Abuse Control โดยส่งงบประมาณและเจ้าหน้าที่มาช่วยเหลือโครงการหลวงเป็นครั้งคราว

In 1972, the United Nations prioritized planting alternative crops to replace opium cultivation, so they funded the UN/Thai Program for Drug Abuse Control. UN staff visited the Royal Project from time to time.

ต้นกาแฟประวัติศาสตร์ที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จมาทอดพระเนตรเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗

ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๑๖ กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA/ARS) ได้ให้การสนับสนุนทุนแก่โครงการหลวงในการวิจัยการเกษตรบนพื้นที่สูง ประมาณ ๒๐ ล้านบาทต่อปี ทำให้มีองค์ความรู้ด้านการเกษตรมากขึ้น โดยเฉพาะการศึกษาวิจัยเพื่อหาชนิดและพันธุ์พืชที่เหมาะสมต่อการปลูกบนพื้นที่สูง การศึกษาวิธีการปลูกและการปฏิบัติรักษา รวมทั้งงานวิจัยด้านอื่นๆ เช่น ไม้ผลเขตหนาว การเลี้ยงผึ้ง กาแฟอะราบิกา ชา ไม้ตัดดอก สตอร์วเบอร์รี่ ระบบการปลูกพืช การเพาะเห็ดหอม ไหมป่า พืชย้อมสี การอนุรักษ์ดิน การผลิตหัวพันธุ์มันฝรั่ง การผสมพันธุ์และการผลิตหอมหัวใหญ่ พืชผักเขตหนาว กล้วยพืช สมุนไพร เฟิร์นแห้ง เก๊กฮวย พืชน้ำมันเพื่อการอุตสาหกรรม การใช้น้ำอย่างประหยัด การปรับปรุงและผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวไร่ การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช และการควบคุมวัชพืช

In 1973, the United States Department of Agriculture Agricultural Research Service (USDA/ARS) granted 20 million Baht to the Highland Research and Development Institute (HRDI). Thailand gained more knowledge about agriculture. Research projects were conducted to determine which crops would thrive in the highlands. It found the best crops were winter fruit, arabica coffee, tea, flowers, strawberries, shiitake mushrooms, potatoes, onions, grains, herbs, chrysanthemum, and industrial oil crops. Other projects included how to raise female lac bugs & Philosamia ricini worms, how to conserve soil & water, and how to grow upland rice. Researchers also studied pest control and resistance management.

โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปที่ ๑ อําเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชดำริ จัดตั้งโรงงานผลิตอาหารสำเร็จรูป เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรที่ได้รับความเสียหายและประสบปัญหาในการจำหน่ายผลิตผลทาง เกษตรที่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลางซึ่งถูกกดราคาเป็นอย่างมาก ใน พ.ศ. ๒๕๑๕ โครงการหลวงตั้งโรงงานอาหารสำเร็จรูปแห่งแรก ที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อแปรรูปผลผลิตการเกษตรที่มีมากขึ้น เริ่มจากการแปรรูปผลสตรอว์เบอร์รี่ของเกษตรกร เพื่อช่วยให้ เกษตรกรขายผลผลิตได้ราคาสูงขึ้น ต่อมาตั้งโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปที่บ้านยาง อําเภอฝาง เพื่อแปรรูปผลไม้ และโรงงาน หลวงอาหารสำเร็จรูปที่แม่จัน จังหวัดเชียงราย เพื่อทำแบ่งถั่วเหลือง รวมถึงการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ผลผลิตชนิดต่างๆ ของเกษตรกร

โรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูปที่ ๒ อำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงราย

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จทอดพระเนตรโรงงานหลวงอาหารสำเร็จรูป

Royal Processed Food Factories

King Rama IX established the Royal processed food factories to help farmers who were being exploited by middlemen. In 1972, the Royal Project founded the first Royal processed food factory at Chiang Mai University to process agricultural products so farmers could sell them at higher prices. The factory's first products were made from strawberries. The second Royal processed food factory was founded at Ban Yang in the Fang District of Chiang Mai to process fruit. The third Royal processed food factory was established in Mae Chan in Chiang Rai to make soybean flour and processed food.

มูลนิธิโครงการหลวง
Royal Project Foundation

ใน พ.ศ. ๒๕๓๕ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้โครงการหลวงจดทะเบียนเป็น 'มูลนิธิโครงการหลวง' โดยพระราชทานเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เป็นทรัพย์สินเริ่มแรกของมูลนิธิฯ เพื่อให้เป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ที่ถาวรมั่นคง สามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีระบบงานที่แน่นอนรองรับ มีการบริหารงานภายในคล่องตัว มีประสิทธิภาพในการดำเนินงานและเกิดผลดียิ่งขึ้นในอนาคต รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิโครงการหลวงตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๓๖ เป็นต้นมา เพื่อพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพและสนับสนุนนักวิจัยใหม่ๆ ให้สร้างสรรคงานวิจัยที่มีประโยชน์ ทั้งในแง่การพัฒนาระบบการเกษตรบนพื้นที่สูง และการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชาวไทยภูเขา โดยจัดแบ่งประเภทของหัวข้อวิจัยออกเป็นหมวดต่างๆ คือ หมวดไม้ผล ผลไม้เปลือกแข็ง และพืชเครื่องดื่ม หมวดผัก

พืชสมุนไพร และพืชไร่ หมวดไม้ดอกไม้ประดับ หมวดป่าไม้ หมวดอารักขาพืช หมวดวิทยาการหลังการเก็บเกี่ยว หมวดการแปรรูป หมวดการศึกษา สังคม และสาธารณสุข ขณะเดียวกันจะต้องมีการสร้างบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้านการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อทำหน้าที่นี้อย่างต่อเนื่อง

In 1992, King Rama IX registered the Royal Project as a foundation. He donated an endowment of 500,000 Baht. The aim of the Royal Project Foundation is to exist as a permanent organization which is well managed and beneficial to society. The Royal Thai Government has funded the Royal Project Foundation since the 1993 fiscal year. The funding mainly goes to research on highland agriculture and the wellbeing of hill tribe people. Research is conducted on fruit, hard-shelled fruit, medicinal fruit, vegetables, and herbs. Some researchers are also interested in flowers, forestry, harvesting, and processing winter fruits. Related research is conducted on education on the highlands, social development, and public health services of the highland people. The Royal Project Foundation supports agricultural technology transfer to the hill tribe people as well.

หม่อมเจ้ากิตติเดช รัชนี้
องค์ประธานมูลนิธิโครงการหลวง

แนวทางการดำเนินงาน

มูลนิธิโครงการหลวงดำเนินงานตามพระราชดำริที่ว่า “ช่วยชาวเขาให้ช่วยตนเองในการปลูกพืชที่มีประโยชน์ และมีมาตรฐานความเป็นอยู่ดีขึ้น” ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่มีส่วนช่วยให้มูลนิธิฯ สามารถพัฒนาการปลูกพืชชนิดต่างๆ ที่เหมาะสมกับสภาพสิ่งแวดล้อมที่หนาวเย็นได้ก็คือ ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดระหว่างอาจารย์ นักวิชาการสาขาต่างๆ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในภาคสนาม การปฏิบัติงานทดลองค้นคว้าที่มุ่งสนองความต้องการของตลาดเป็นสำคัญ และผลงานวิจัยเหล่านั้นจะถูกถ่ายทอดไปสู่เจ้าหน้าที่สนาม รวมไปถึงเกษตรกรอย่างรวดเร็ว ทุกเดือนนักวิจัย นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ภาคสนามจะพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อร่วมวางแผนการปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้งานวิจัยต่างๆ เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรมากที่สุด

The Royal Project Foundation Management

The main goal of the Royal Project Foundation is to enable the hill tribe people to become self-reliant. With the help of the foundation, the hill tribe people will be able to do sustainable agriculture to support themselves and their families. Lecturers, scholars, and field staff work on developing winter crop production. In addition, the foundation conducts product research and marketing. Researchers, scholars, and the Royal Project Foundation staff meet to discuss research projects, devise work plans, and address challenges. The Royal Project Foundation aims to utilize the research projects to benefit farmers.

การดำเนินงานที่ครบวงจรของโครงการหลวง